

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-249/19-1

Sprawa C-249/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

25 marca 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Tribunalul București (Rumunia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

11 lutego 2019 r.

Strona powodowa w pierwszej instancji i strona wnosząca apelację:

JE

Strona pozwana w pierwszej instancji i strona przeciwna w postępowaniu apelacyjnym:

KF

[...]

TRIBUNALUL BUCUREȘTI – SECȚIA A IV-A CIVILĂ (sąd wyższej instancji w Bukareszcie, czwarta izba cywilna)

[...]

Rozprawa jawna w dniu 11 lutego 2019 r.

[...]

Tutejszy sąd rozpoznaje sprawę dotyczącą apelacji wniesionej przez stronę wnoszącą apelację, będącą stroną powodową w pierwszej instancji, JE, [...] przeciwko stronie przeciwnej, będącą stroną pozwaną w pierwszej instancji, KF,

której to sprawy przedmiotem jest rozwód wraz z orzeczeniem o opiece nad małoletnimi [dziećmi].

[...]

SĄD,

orzekając w niniejszej sprawie, stwierdza, co następuje:

I. Przedmiot sporu. Okoliczności faktyczne

- 1 Pozwem wniesionym przez JE do Judecătoria Iași (sądu pierwszej instancji w Jassach, Rumunia) [...] w dniu 13 października 2016 r. powódka w postępowaniu w pierwszej instancji [OR. 1] wytoczyła powództwo o rozwód przeciwko pozwanemu KF, wnosząc o rozwiązanie małżeństwa stron i powrót powódki do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa, wspólne sprawowanie władzy rodzicielskiej wobec małoletniej córki [...], ustalenie miejsca pobytu małoletniej córki przy matce we Włoszech oraz nakazanie pozwanemu zapłaty świadczenia alimentacyjnego, a także kosztów postępowania.
- 2 W uzasadnieniu pozwu powódka oświadczyła, że strony zawarły związek małżeński w Jassach w Rumunii w dniu 2 września 2001 r., a ze związku tego urodziła się małoletnia córka [...], która przyszła na świat w dniu 23 czerwca 2005 r. w Weronie we Włoszech.
- 3 Wyrokiem cywilnym [z dnia] [...] 31 maja 2017 r. Judecătoria Iași stwierdził swoją niewłaściwość do rozstrzygnięcia sporu, na rzecz Judecătoria Sectorului 5 București (sądu pierwszej instancji dla rejonu nr 5 w Bukareszcie, Rumunia), do którego wspomniany pozew został wniesiony w dniu 9 sierpnia 2017 r.
- 4 Na rozprawie w dniu 21 listopada 2017 r. wspomniany sąd uwzględnił zarzut ogólnego braku jurysdykcji sądów rumuńskich w odniesieniu do żądań dotyczących władzy rodzicielskiej i obowiązku utrzymania małoletniej córki [...].
- 5 Wyrokiem cywilnym [z dnia] [...] 20 lutego 2018 r. Judecătoria Sectorului 5 București oddalił powództwo jako bezzasadne z następujących powodów:
- 6 Ze względu na to, iż miejsce zwykłego pobytu stron w dniu, w którym wniesiono do wspomnianego sądu pozew o rozwód, znajdowało się we Włoszech (biorąc pod uwagę, że od dłuższego czasu strony zamieszkiwały [...] we Włoszech, jeszcze zanim wystąpiono do rzeczonoego sądu), sąd stwierdził możliwość bezpośredniego zastosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 [z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000] oraz rozporządzenia Rady (UE) nr 1259/2010 [z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie

prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej], które wykluczają stosowanie rumuńskich przepisów proceduralnych dotyczących ogólnej jurysdykcji i przepisów [rumuńskiego] kodeksu cywilnego, dotyczących określenia prawa właściwego dla rozwodu.

- 7 Po ustaleniu ogólnej jurysdykcji rumuńskich sądów w odniesieniu do rozwodu [art. 3 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 2201/2003], a także właściwości miejscowej Judecătoria Secutorlui 5, wspomniany sąd orzekł, że zgodnie z art. 8 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1259/2010 prawem właściwym dla sporu jest prawo Włoch, ponieważ miejsce zwykłego pobytu stron znajduje się we Włoszech. W tym względzie sąd ów stwierdził, że kryteria określone w art. 8 lit. a) rozporządzenia nr 1259/2010 są zdefiniowane w sposób hierarchiczny, w związku z czym, jeżeli spełnione są warunki pierwszego kryterium, pozostałe kryteria są wyłączone. Jednocześnie wskazał, że motyw 10 rozporządzenia nr 1259/2010 stanowi, iż prawo określone przez normy kolizyjne wymienionego rozporządzenia ma zastosowanie do spraw rozwodowych.
- 8 Wspomniany sąd uważa, że rozwiązania małżeństwa z powodów innych niż przewidziane w art. 3 włoskiej ustawy nr 898/01.12.1970 [Legge n. 898 „Disciplina dei casi di scioglimento del matrimonio” (ustawa nr 898 z dnia 1 grudnia 1970 r. wprowadzająca przepisy regulujące rozwiązanie małżeństwa)] można żądać tylko wtedy, gdy nastąpiła separacja prawna małżonków, która musi zostać stwierdzona lub orzeczona przez [OR. 2] sąd, i minęły co najmniej trzy lata od separacji prawnej do chwili wniesienia do sądu pozwu o rozwód.
- 9 Rozpatrując pozew powódki w brzmieniu, w jakim został sformułowany, sąd stwierdził, że podniesione przez nią podstawy rozwodu nie zostały przewidziane w art. 3 ustawy nr 898/1970 regulującej rozwiązanie małżeństwa oraz że nie wykazano również, iż istnieje jakakolwiek decyzja sądu, na podstawie której orzeczono prawną separację stron. Sąd ten nie uznał argumentu, że włoskie ustawodawstwo odnosi się do konieczności istnienia zwykłej separacji faktycznej, biorąc pod uwagę okoliczność, iż brzmienie art. 3 ust. 1 pkt 2) lit. b) ustawy nr 898/01.12.1970 wyraźnie odnosi się do separacji zatwierdzonej lub orzeczonej przez sąd, co wiąże się z przeprowadzeniem postępowania sądowego.
- 10 Z uwagi na to, iż procedura separacji prawnej nie jest przewidziana w ustawodawstwie rumuńskim, musi ona zostać przeprowadzona przed sądami włoskimi, w związku z czym jakkolwiek pozew w tym względzie wniesiony do sądów rumuńskich jest niedopuszczalny.
- 11 Powódka wniosła apelację od wspomnianego wyroku i od orzeczeń tymczasowych, wnosząc o uwzględnienie pozwu w takim brzmieniu, w jakim został sformułowany. Na poparcie swojej apelacji wnosząca apelację wskazała, że z jej punktu widzenia kryteria określone w art. 8 rozporządzenia nr 1259/2010 są alternatywne. Wnosząca apelację twierdzi ponadto, że sprecyzowała swój pozew, wnosząc w ramach pierwszego żądania o separację prawną zgodnie z włoskim prawem materialnym i w związku z tym o stwierdzenie rozkładu pożycia,

a tytułem żądania ewentualnego o rozwód. Wnosząca apelację wskazała także, że sąd pierwszej instancji powinien był zastosować przepisy art. 2600 ust. 2 rumuńskiego kodeksu cywilnego, zgodnie z którymi, jeżeli ustalone w ten sposób prawo obce nie przewiduje rozwodu lub przewiduje go pod wyjątkowo restrykcyjnymi warunkami, stosuje się prawo rumuńskie w przypadku, gdy w dniu złożenia pozwu o rozwód jeden z małżonków jest obywatelem rumuńskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Rumunii. W związku z powyższym wnosząca apelację twierdzi, że skoro prawo włoskie jest restrykcyjne pod względem warunków rozwodu, konieczne jest zastosowanie rumuńskiego prawa materialnego; sąd pierwszej instancji nie wydał jednak orzeczenia w przedmiocie powyższego wniosku. Wnosząca apelację zwraca również uwagę, że w zakresie, w jakim uznaje się, że zastosowanie ma włoskie prawo materialne, uważa ona, że rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji, który orzekł, iż pozew o separację prawną jest niedopuszczalny, jest niezgodne z prawem, biorąc pod uwagę, że sąd stwierdził, iż w niniejszej sprawie stosuje się włoskie prawo materialne, które przewiduje instytucję separacji sądowej zgodnie z art. 150 i 151 włoskiego kodeksu cywilnego oraz art. 191 ust. 2 włoskiego kodeksu cywilnego, zmienionego ustawą nr 55 z dnia 6 maja 2015 r. [legge n.55, Disposizioni in materia di scioglimento o di cessazione degli effetti civili del matrimonio nonché di comunione tra i coniugi] (ustawą nr 55 z dnia 6 maja 2015 r. wprowadzającą przepisy o rozwiązaniu lub ustaniu cywilnych skutków małżeństwa oraz o rozkładzie pożycia małżeńskiego)].

- 12 Wnosząca apelację dodała ponadto, że w jej ocenie, zważywszy na przepisy prawa włoskiego, w sporze zastosowanie ma art. 10 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 1259/2010, twierdząc, iż art. 2600 ust. 2 rumuńskiego kodeksu cywilnego stanowi w istocie transpozycję do rumuńskiego ustawodawstwa przepisów art. [OR.] 10 rozporządzenia nr 1259/2010. Wnosząca apelację powołała się również na przepisy art. 12 rozporządzenia nr 1259/2010 w tym sensie, że stosowanie prawa włoskiego byłoby jawnie sprzeczne z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego, w związku z czym jej zdaniem konieczne jest wyłączenie stosowania normalnie właściwego prawa obcego oraz zastosowanie rumuńskiego prawa dotyczącego rozwodu.

II. Przepisy krajowe mające zastosowanie w niniejszej sprawie. Orzecznictwo krajowe istotne w niniejszej sprawie

- 13 Zgodnie z art. 2557 ust. 3 rumuńskiego kodeksu cywilnego [zawartego w] tytule I, księga VII, [zatytułowanym] „Przepisy prawa prywatnego międzynarodowego”, „*przepisy niniejszej księgi mają zastosowanie w zakresie, w jakim umowy międzynarodowe, których stroną jest Rumunia, prawo Unii Europejskiej lub ustawowe przepisy szczególne nie określają innych przepisów*”.
- 14 Jeżeli chodzi o orzecznictwo krajowe istotne w niniejszej sprawie, zgodnie z utrwaloną praktyką sądy rumuńskie stosują w sposób bezpośredni rozporządzenie nr 1259/2010, jak również orzecznictwo Trybunału

Sprawiedliwości Unii Europejskiej przy dokonywaniu wykładni rozporządzenia (WE) nr 1259/2010 w odniesieniu do podobnych okoliczności faktycznych. Podobnie rumuńskie sądy rozpatrujące pozew o separację prawną uznały, że wymieniony pozew jest niedopuszczalny, ponieważ prawo rumuńskie nie przewiduje takiej procedury, a w sytuacji, w której do sądów wniesiono bezpośrednio pozew o rozwód, bez wcześniejszego orzeczenia separacji prawnej przez sądy włoskie, sądy rumuńskie stwierdziły, że taki pozew jest przedwczesny. Sądy rumuńskie nie wystąpiły do Trybunału z pytaniem będącym przedmiotem niniejszego odesłania prejudycjalnego i obecnie nie ma również żadnego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na wokandzie Trybunału, dotyczącego wykładni art. 10 rozporządzenia nr 1259/2010 w odniesieniu do podobnych okoliczności faktycznych.

- 15 Zgodnie z art. 2600 ustęp 2 i 3 rumuńskiego kodeksu cywilnego, „2. Jeżeli ustalone w ten sposób prawo obce nie zezwala na rozwód lub dopuszcza go na wyjątkowo restrykcyjnych warunkach, stosuje się prawo rumuńskie w przypadku, gdy w dniu wniesienia pozwu o rozwód jeden z małżonków jest obywatelem rumuńskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Rumunii. 3. Przepisy ust. 2 mają zastosowanie, nawet jeśli rozwód podlega prawu wybranemu przez małżonków”.
- 16 [...]

III. Przepisy prawa Unii Europejskiej istotne w niniejszej sprawie

- 17 Zgodnie z art. 8 rozporządzenia nr 1259/2010, zatytułowanym „Prawo właściwe w przypadku niedokonania wyboru przez strony”, „[w] przypadku niedokonania wyboru zgodnie z art. 5 rozwód i separacja prawna podlegają prawu państwa: a) w którym małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu w momencie wytoczenia powództwa; a w przypadku braku takiegoż b) w którym małżonkowie mieli ostatnio miejsce zwykłego pobytu, [OR. 4] pod warunkiem że okres zwykłego pobytu nie zakończył się wcześniej niż rok przed wytoczeniem powództwa, o ile w momencie wytoczenia powództwa jedno z nich nadal tam zamieszkuje; a w przypadku braku takiegoż, c) którego obywatelami są oboje małżonkowie w chwili wytoczenia powództwa; a w przypadku braku takiegoż d) w którym wytoczono powództwo”.
- 18 Zgodnie z art. 10 rozporządzenia nr 1259/2010 „[w] przypadku gdy prawo właściwe wyznaczone na mocy art. 5 lub 8 nie przewiduje rozwodu lub nie zapewnia jednemu z małżonków, ze względu na jego płć, równego dostępu do rozwodu lub separacji prawnej, właściwe jest prawo państwa sądu orzekającego”.
- 19 [Motywy] 24–26 preambuły rozporządzenia nr 1259/2010 stanowią, co następuje: „(24) W pewnych sytuacjach, jeśli na przykład prawo właściwe nie przewiduje rozwodu lub nie zapewnia jednemu z małżonków, ze względu na jego płć, równego dostępu do rozwodu lub separacji prawnej, powinno mieć jednak zastosowanie prawo państwa sądu orzekającego, przed którym wytoczono powództwo. Nie powinno to jednak naruszać klauzuli porządku publicznego. (25)

Względy interesu publicznego powinny w wyjątkowych okolicznościach dawać sądom państw członkowskich możliwość odmowy zastosowania przepisu prawa obcego w danym przypadku, jeżeli byłoby to jawnie sprzeczne z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego. Jednakże sądy nie powinny mieć możliwości zastosowania klauzuli porządku publicznego w celu odmowy stosowania przepisu prawa innego państwa w sytuacji, w której byłoby to sprzeczne z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z jej art. 21, zakazującym wszelkich form dyskryminacji. (26) W przypadku gdy w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o tym, że prawo uczestniczącego państwa członkowskiego, przed którego sądem wytoczono powództwo, nie przewiduje rozwodu, należy to interpretować w taki sposób, że w prawie tego państwa członkowskiego nie występuje instytucja rozwodu. W takim przypadku sąd nie powinien mieć obowiązku orzekania rozwodu na mocy tego rozporządzenia. W przypadku gdy w niniejszym rozporządzeniu jest mowa o tym, że prawo uczestniczącego państwa członkowskiego, przed którego sądem wytoczono powództwo, nie uznaje takiego małżeństwa za ważne do celów postępowania rozwodowego, należy to interpretować między innymi w taki sposób, że małżeństwo takie nie istnieje w świetle prawa tego państwa członkowskiego. W takim przypadku sąd nie powinien mieć obowiązku orzekania rozwodu lub separacji prawnej na mocy tego rozporządzenia”. [OR. 5.]

IV. Uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

IV.1 Stanowisko stron dotyczące kwestii prawnej, która będzie przedmiotem wykładni Trybunału.

- 20 Wnosząca apelację stwierdziła, iż nie ma konieczności występowania do Trybunału, uzasadniając to okolicznością, że istnieje wyraźna zgodność między rozporządzeniem nr 1259/2010 a przepisami rumuńskiego kodeksu cywilnego, w związku z czym sąd powinien był uwzględnić przepisy art. 2600 ust. 2 i 3 rumuńskiego kodeksu cywilnego, zgodnie z którymi jeżeli mające zastosowanie prawo obce nie przewiduje rozwodu lub dopuszcza go na wyjątkowo restrykcyjnych warunkach, stosuje się prawo rumuńskie w przypadku, gdy w chwili wniesienia pozwu o rozwód jeden z małżonków jest obywatelem rumuńskim lub ma miejsce pobytu w Rumunii. Wnosząca apelację wskazała również, że możliwe jest wyłączenie niektórych przepisów prawa obcego, jeżeli są one sprzeczne z porządkiem publicznym w rozumieniu art. 12 tego rozporządzenia.

IV.2 Pytanie skierowane do Trybunału

- 21 Ustalenie kwestii dotyczącej prawa Unii Europejskiej. W niniejszym przypadku kwestia dotycząca prawa Unii Europejskiej polega na dokonaniu wykładni przepisów art. 10 rozporządzenia nr 1259/2010 [...], aby wyjaśnić, czy wykładni wyrażenia „prawo właściwe wyznaczone na mocy art. 5 lub 8 nie przewiduje

rozvodu” należy dokonywać w sposób zawężający i dosłowny, to znaczy tylko w odniesieniu do sytuacji, w której właściwe prawo obce nie przewiduje rozvodu w jakiegokolwiek formie, czy też należy je interpretować w sposób rozszerzający, to znaczy włączając także sytuację, w której właściwe prawo obce zezwala na rozwód, ale na wyjątkowo restrykcyjnych warunkach, co wymaga obowiązkowego postępowania przed rozwodem dotyczącego separacji prawnej, w stosunku do którego prawo państwa sądu orzekającego nie zawiera równoważnych przepisów proceduralnych.

- 22 Udzielenie odpowiedzi jest konieczne do rozstrzygnięcia sporu (istotność ustalonej kwestii dotyczącej prawa Unii Europejskiej). W zależności od wykładni wyrażenia „prawo właściwe wyznaczone na mocy art. 5 lub 8 nie przewiduje rozvodu” sąd odsyłający dokona oceny w odniesieniu do prawa materialnego mającego zastosowanie do sporu, to znaczy prawa włoskiego lub prawa państwa sądu orzekającego, a mianowicie prawa rumuńskiego.
- 23 [...] **[OR. 6.]**
- 24 [...] [ponownie przytoczono brzmienie motywów (24) i (26)]
- 25 W zależności od sposobu wykładni wyrażenia zawartego w art. 10: „nie przewiduje rozvodu”, możliwe są następujące rozwiązania:
- 26 I tak, zgodnie z wykładnią zawężającą należy stwierdzić, iż zastosowanie ma włoskie prawo materialne, co doprowadziło do tego, że w orzecznictwie krajowym zostały wydane pewne orzeczenia odrzucające pozew z powodu jego niedopuszczalności (pозew o separację prawną), ze względu na to, że był przedwczesny (pозew o rozwód bez wcześniejszego przeprowadzenia separacji prawnej zgodnie z prawem włoskim), lub oddalające go z powodu jego bezzasadności, jak w przypadku niniejszej sprawy, w której ustalenia sądu pierwszej instancji odnosiły się zarówno do okoliczności, że nie istnieje wcześniejsza separacja prawna stron, jak i do tego, że taka separacja jest niedopuszczalna, ponieważ procedura separacji prawnej nie jest przewidziana w prawie rumuńskim. Innymi słowy, z uwagi na to, że przeszkody proceduralne wynikają z braku przepisów dotyczących procedury separacji prawnej w prawie rumuńskim, doprowadziły one do zastosowania środków proceduralnych bez możliwości rozpoznania pozwu co do istoty.
- 27 Wykładnia rozszerzająca tego wyrażenia, obejmująca również sytuację, w której właściwe prawo obce zezwala na rozwód, ale na wyjątkowo restrykcyjnych warunkach, co wymaga obowiązkowego postępowania przed rozwodem dotyczącego separacji prawnej, w stosunku do którego prawo państwa sądu orzekającego nie zawiera równoważnych przepisów proceduralnych, prowadzi do zastosowania prawa państwa sądu orzekającego, to znaczy prawa rumuńskiego, biorąc pod uwagę, że małżonkowie są obywatelami rumuńskimi, którzy zawarli związek małżeński w Rumunii.

- 28 W związku z powyższym, w zależności od wykładni, o którą się zwrócono, w niniejszym sporze, należy określić prawo właściwe dla prawa materialnego.
- 29 Na podstawie przeprowadzonych ustaleń sąd odsyłający nie stwierdził w orzecznictwie Trybunału żadnej sprawy dotyczącej wykładni art. 10 rozporządzenia nr 1259/2010.

V. Wnioski. Środki proceduralne

- 30 Tribunalul uważa, że rozstrzygnięcie apelacji zależy od wykładni, która zostanie dokonana przez Trybunał w odniesieniu do wyżej przedstawionej kwestii prawnej.
- 31 W kwestii potrzeby zwrócenia się do Trybunału, poza warunkiem dotyczącym znaczenia pytania prejudycjalnego dla wyjaśnienia kwestii prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy, Tribunalul podkreśla, że przepis prawa Unii, którego dotyczy pytanie prejudycjalne, nie był jeszcze przedmiotem [OR. 7] wykładni, dlatego też tutejszy sąd nie jest zwolniony z obowiązku dokonania odesłania [zob. podobnie wyrok z dnia 27 marca 1963 r., (Da Costa, 28–30/62, Zb.Orz.), s. 63].
- 32 Tribunalul uważa, że prawidłowe stosowanie prawa Unii w niniejszej sprawie nie jest na tyle oczywiste, że nie pozostawia miejsca na jakiegokolwiek racjonalne wątpliwości, i w konsekwencji może on zaniechać przedłożenia Trybunałowi pytania o wykładnię prawa Unii, które powstało w postępowaniu przed tym sądem (wyrok Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo), i rozstrzygnąć je na własną odpowiedzialność (wyrok w sprawie Cilfit i in., 283/81, EU:C:1982:335, pkt 16). Doktryna *acte clair* nie ma zatem zastosowania w niniejszym sporze.
- 33 Wyrok, który zostanie wydany w niniejszym sporze, nie podlega zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, w związku z czym zgodnie z art. 267 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w wymienionych wyżej warunkach, Tribunalul musi wystąpić do Trybunału w celu uzyskania wykładni prawa Unii istotnego dla postępowania.
- 34 [...] [postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania]

Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW

W IMIENIU PRAWA,

TUTEJSZY SĄD POSTANAWIA, CO NASTĘPUJE:

Tutejszy sąd przedkłada do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczący wykładni przepisów art. 10 rozporządzenia nr 1259/2010, zgodnie z którymi „[w] przypadku gdy prawo właściwe wyznaczone na mocy art. 5 lub 8 nie przewiduje rozwodu lub nie zapewnia jednemu z małżonków, ze względu na jego płeć,

równego dostępu do rozwodu lub separacji prawnej, właściwe jest prawo państwa sądu orzekającego”, w celu wyjaśnienia, czy wykładni wyrażenia „prawo właściwe wyznaczone na mocy art. 5 lub 8 nie przewiduje rozwodu”:

– należy dokonywać w sposób zawężający i dosłowny, to znaczy tylko w odniesieniu do sytuacji, w której właściwe prawo obce nie przewiduje rozwodu w jakiegokolwiek formie, czy też należy je interpretować w sposób rozszerzający, to znaczy włączając także sytuację, w której właściwe prawo obce zezwala na rozwód, ale na wyjątkowo **[OR. 8]** restrykcyjnych warunkach, co wymaga obowiązkowego postępowania przed rozwodem dotyczącego separacji prawnej, w stosunku do którego prawo państwa sądu orzekającego nie zawiera równoważnych przepisów proceduralnych.

[...]

[...]

[...] [postępowanie i podpisy]

DOKUMENT ROBOCZY